

Внаслідок російської атаки зазнала пошкоджень Садиба Лизогубів у Седневі

У ніч на 19 листопада через атаку РФ зазнала пошкоджень філія обласного історичного музею імені Василя Тарновського – Садиба родини Лизогубів у Седневі.

У садибі пошкоджено 11 вікон, а також зазнала руйнувань господарська будівля. Приміщення обстежили фахівці, щоб встановити повний обсяг завдань збитків та визначити необхідні відновлювальні роботи. На щастя, серед працівників постраждалих немає. Про це повідомила обласна військова адміністрація.

Це вже не перший випадок, коли садиба зазнає пошкоджень внаслідок російської агресії. У 2022 році вона перебувала в окупації.

Садиба Лизогубів – пам'ятка істо-

рії національного значення, пов'язана з одним із найвідоміших старшинських родів Лівобережної України. Комплекс споруд будували на території маєтку ро-

дини Лизогубів з кінця XVII до початку XX століття. Тут у різні роки перебували Тарас Шевченко, Леонід Глібов, Борис Грінченко та інші видатні люди.

«Любеч. Ілюстрована історія»

У межах засідання клубу «Краєзнавець» в обласній бібліотеці ім. Софії і Олександра Русових відбулася презентація науково-популярного видання «Любеч. Ілюстрована історія», авторами якої є любечани Сергій Граб та Анатолій Федорченко.

Анатолій Андрійович Федорченко – уродженець Любеча, педагог, краєзнавець, музейник, Почесний громадянин Любеча, один із засновників Історико-археологічного музейного комплексу «Древній Любеч».

Сергій Олександрович Граб народився у Києві, батьки родом з Любеча, професійний військовий, полковник у відставці, краєзнавець за покликанням, голова Ріпкинського відділення «Товариства «Чернігівське земляцтво» у Києві, автор книжок та численних публікацій краєзнавчої тематики.

З появою цього унікального видання про старовинне містечко Любеч на Дніпрі, відомих мешканців, археологічні старожитності, сьогодення та майбутнє привітав директор бібліотеки Юрій Соболев.

Напрочуд красиву, ошатну книгу представив один з її авторів Сергій Граб. Автори базувалися на раніше опублікованих матеріалах відомих українських істориків та археологів стосовно Любеча, музейних матеріалах. Окремі ж відомості публікуються вперше. Цікаво, що 85% обсягу книги (700 сторінок) складають ілюстрації: фотографії, репродукції картин, малюнки, колажі, схеми.

В обговоренні унікального видання взяли участь голова Чернігівської районної ради Тетяна Кузнецова-Молодча, голова Ради ГО «Товариство «Чернігівське земляцтво» в Києві Валерій Демченко, доктор історичних наук, професор Національного університету «Чер-

нігівський коле́гіум» ім. Т. Г. Шевченка Ігор Кондратьєв, поетеса, громадська діячка Надія Галковська, науковий співробітник філії історичного музею ім. В. В. Тарновського «Садиба родини Лизогубів», голова Чернігівського районного осередку Національної Спілки краєзнавців України Андрій Курданов.

Було зазначено, що кожна така книга сприяє подальшому вивченню історії регіону, патріотичному вихованню молоді.

Підбив підсумки засідання голова правління обласної організації Національної Спілки краєзнавців України, президент клубу «Краєзнавець», професор Олександр Коваленко.

У залі демонструвалася книжково-ілюстративна виставка «Любеч у вимірі тисячоліть», яку прокоментувала модератор заходу – завідувачка відділу краєзнавства бібліотеки Ірина Каганова.

Відійшов у вічність історик і археолог Олександр Моця

Помер доктор історичних наук, керівник відділу давньоруської та середньовічної археології Інституту археології НАН України Олександр Моця. Він на-

родився 30 травня 1950 році на Київщині. Навчався на кафедрі археології та музеєзнавства Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка у 1967 – 1972 рр.

Історик, археолог, фахівець у галузі давньоруської та середньовічної археології, історії Східної Європи. Доктор історичних наук (1991), професор (1997), завідувач відділу давньоруської та середньовічної археології Інституту археології від 1997. Член-кореспондент НАН України (2003)

Досліджував давньоруські поховальні пам'ятки південноруських земель; комплексне історико-археологічне вивчення середньовічного Великого шовкового шляху по осі: Київ – Болгар та Київ – Регенсбург; розвиток і особливості матеріальної культури давньоруських сільських поселень та міст.

Керував та брав активну участь у розкопках багатьох літописних міст та

їх округи: Чернігова, Новгород-Сіверського, Шестовиці, Батурина, Рогощі, Седнева, Липового, Клонова, Автунічів (Чернігівщина), Зеленого Гаю (Сумщина), давньоруського Поросся – Богуслава, Білої Церкви, Яблунівки, Торчеська (Шарків), Буків та багатьох інших регіонів і пам'яток.

Автор і співавтор майже 400 наукових праць, написав шість персональних монографій, присвячених різним аспектам вивчення давньоруського періоду вітчизняної історії та археології.

Викладач Національного університету «Києво-Могилянська академія», Київського славистичного університету, Київського національного університету культури і мистецтв, Одеського національного університету, Чернігівського національного педагогічного університету, Київського університету права НАН України та ін.

Календар грудня

Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Софії та Олександра Русових видала щорічний календар «Знаменні і пам'ятні дати Чернігівської області на 2025 рік». Укладачі: Л. Студьонова, І. Каганова. Відповідальний за випуск Ю. Соболев. Друкуємо частину календаря на грудень.

Грудень

1 – В с. Ховми Ніжинського р-ну народився Володимир Миколайович Костецький (1905 – 1968), Народний художник України, член-кореспондент Академії мистецтв СРСР.

2 – Народився Олександр Олександрович Норов (1965 – 2015), творець і художній керівник Чернігівського міського молодіжного народного театру «Ілюмінатор», педагог, поет, режисер, член Національного спілки журналістів України, викладач ЧНПУ імені Т. Г. Шевченка.

3 – В селі Сопич Глухівського повіту Чернігівської губернії народився Олександр Петрович Греків (1875 – 1959), генерал-хорунжий Армії УНР, міністр військової справи УНР. Після поразки Української революції 1917 – 1920 рр. емігрував до Австрії. У 1948 р. генерала викрали і вивезли до СРСР радянські спецслужби. Засудили на 25 років. Потрапив під амністію 1956 року. Повернувся до Австрії, де й помер.

Народився Микола Олексійович Лавровський (1825 – 1899), український історик, філолог, педагог. Перший директор Ніжинського історико-філологічного інституту кн. Безбородька (1875 – 1882). Засновник наукового друкованого органу «Известия Нежинского историко-филологического института князя Безбородко». Вперше дослідив життя і творчість М. Гоголя ніжинського періоду. Бібліотеці НДУ імені М. Гоголя присвоєно його ім'я.

5 – В с. Олишівка Чернігівського р-ну народився Олександр Васильович Савченко-Більський (1900 – 1991), художник українського зарубіжжя. У 1912 р. переїхав з батьками до Чернігова, де навчався в гімназії та отримав перші уроки малювання у місцевого художника М. Б. Тарловського. Жив і помер у Франції.

В селі Підлипне поблизу Конотопа Чернігівської губернії (нині Сумської області) народився Анатолій Михайлович Лисий (1925 – 2013), український лікар та громадський діяч української діаспори у США. Співзасновник та голова Фундації імені І. Багряного. Деякий час проживав у Ніжині.

6 – В с. Хаски Ічнянського (нині Прилуцького) р-ну народився Григорій Кирилович Саченко (1905 – 1939), український поет і літературознавець. Автор поетичних збірок. Закінчив Мринський педагогічний технікум у Носівському р-ні. Репресований. Реабілітований посмертно.

9 – Народився патріарх Київський і всієї Руси-України Володимир (Василь Омелянович Романюк) (1925 – 1995), борець за незалежність України, політв'язень, богослов, член Української Гельсінської Спілки. Обирався патріархом, маючи титул митрополита Чернігівського і Сумського.

19 – Народився Данило Луквич Мордовець (1830 – 1905), письменник, історик, етнограф, публіцист. Відвідував Прилуки, Чернігів і с. Дідівці на Прилуччині, де жив М. І. Костомаров. Про свої враження від перебування на Чернігівщині написав нарис «Під небом України».

В с. Сальне Ніжинського р-ну народився Віталій Михайлович Пригоровський (1935 – 2017), журналіст, краєзнавець, редактор міськрайонної газети «Ніжинський вісник» (1985 – 2000), Заслужений журналіст України.

В Ніжині народився Олександр Степанович Самійленко (1950 – 1977), поет, навчався в НДПІ імені М. Гоголя, з якого був виключений у 1972 році за поширення самвидаву і «крамольні» поезії. Через рік закінчив інститут. Працював коректором у редакції обласної газети «Деснянська правда». Трагічно загинув. Автор посмертної збірки «Земні імена».

20 – Народився Петро Федорович Залозний (1865 – 1921), мовознавець, педагог, поет, письменник, автор першого підручника української мови. З 1908 року жив і працював у Прилуках. Засновник і керівник прилуцької «Просвіти».

22 – В с. Займище Щорського (нині Корюківського) р-ну народився Василь Іванович Полевик (1925 – 1999), хоролий диригент, збирач народних пісень, Заслужений працівник культури України, лауреат премії імені Г. Верьовки та Б. Грінченка. Започатковано обласну премію його імені.

23 – В с. Мала Дівиця на Прилуччині народилася Ольга Панасівна Петлюра (при народженні Більська) (1885 – 1959), педагог, громадська діячка, дружина глави Директорії УНР С. В. Петлюри і матір емігрантської поетеси Л. Петлюри.

24 – В Сосниці народився Олександр Філімонович Шафонський (1740 – 1811), український лікар, історик, один із засновників епідеміології в Російській імперії, автор книги «Чернігівського намісництва топографічний опис». Жив і помер у Чернігові.

Народився Ростислав Андрійович Мусієнко (1955 – 2021), журналіст, письменник, один із засновників журналу «Літературний Чернігів».

Народився Володимир Миколайович Брезме (1940), чернігівський лікар-сексопатолог, один із фундаторів андросексопатології України та Чернігівщини, автор низки наукових праць.

25 – В містечку Березна (нині селище Чернігівського р-ну) народився Григорій Гурийович Верьовка (1895 – 1964), композитор і хоролий диригент, Народний артист України, педагог, творець Національного заслуженого академічного українського народного хору, що носить його ім'я, лауреат Державної премії України ім. Т. Шевченка.